

Taushetsplikt vs. Pårørendeinvolvering

Vibeke Eggen Berg
OUS Advokatkontor
5. november 2025

Stikkord

- Hva ligger i taushetsplikten?
  - Formål, omfang
- Unntak fra taushetsplikten, med fokus på pårørende
  - Opplysningsrett
  - Opplysningsplikt

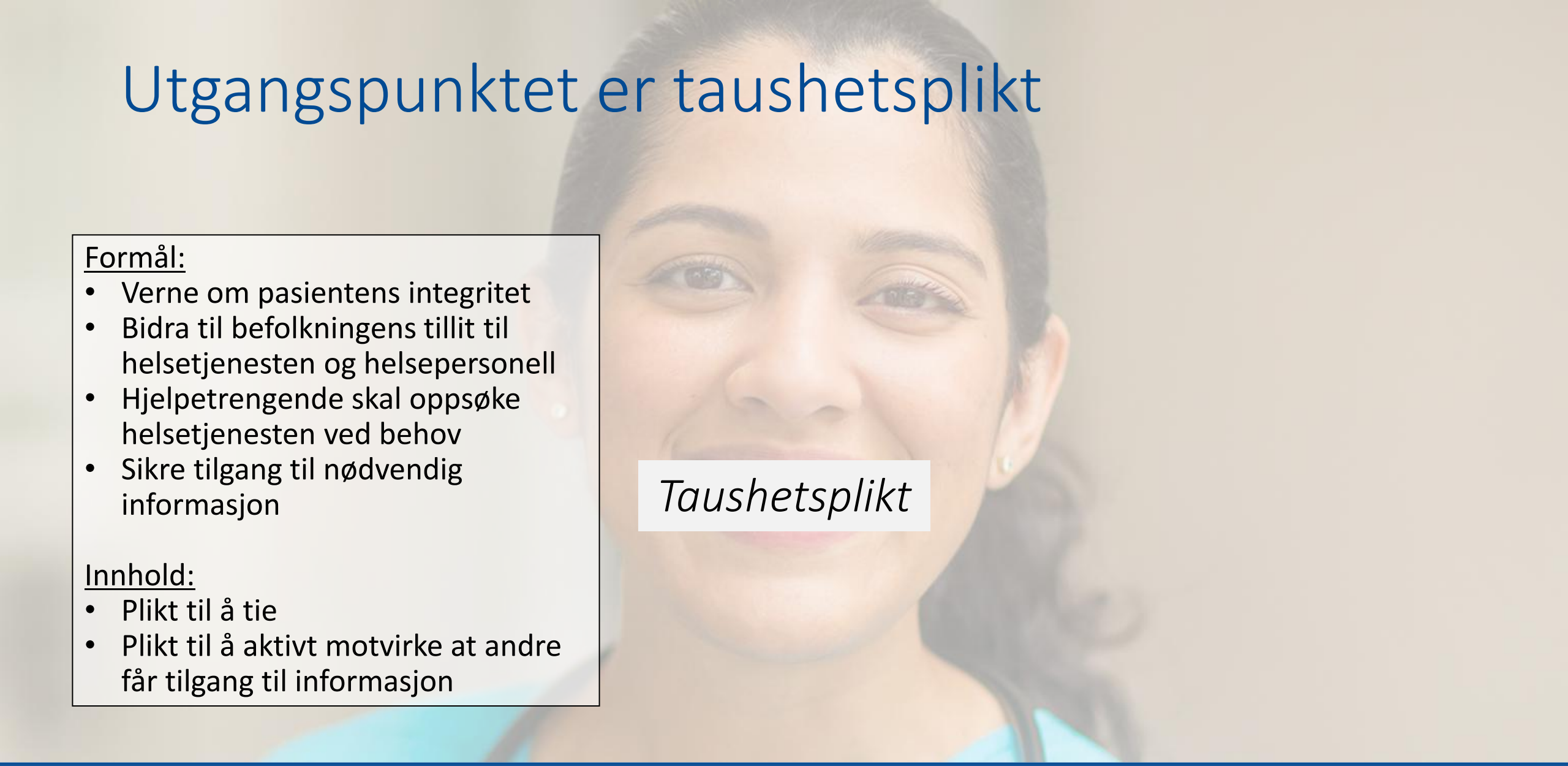
§ 21. Hovedregel om taushetsplikt

Helsepersonell skal hindre at andre får adgang eller kjennskap til opplysninger om folks legems- eller sykdomsforhold eller andre personlige forhold som de får vite om i egenskap av å være helsepersonell.

Illustrasjon: Helsedirektoratet

Utgangspunktet er taushetsplikt

Formål:
- Verne om pasientens integritet
- Bidra til befolkningens tillit til helsetjenesten og helsepersonell
- Hjelpetrengende skal oppsøke helsetjenesten ved behov
- Sikre tilgang til nødvendig informasjon

Innhold:
- Plikt til å tie
- Plikt til å aktivt motvirke at andre får tilgang til informasjon

Taushetsplikt

Utgangspunktet er taushetsplikt

Formål:
- Verne om pasientens integritet
- Bidra til befolkningens tillit til helsetjenesten og helsepersonell
- Hjelpetrengende skal oppsøke helsetjenesten ved behov
- Sikre tilgang til nødvendig informasjon

Innhold:
- Plikt til å tie
- Plikt til å aktivt motvirke at andre får tilgang til informasjon

Taushetsplikt

Omfatter:
- Medisinske opplysninger
- Andre opplysninger man får kjennskap til

Gjelder for:
- Helsepersonell
- Andre ansatte i helsetjenesten
- Gjelder også mellom helsepersonell – ingen ”taushetsklubb”
- Også et systemansvar

Men: Det finnes unntak hvor du har rett eller plikt til å gi opplysninger

Unntak #1:
Opplysningsrett når pasienten gir samtykke

1. Ved samtykke

Opplysningsrett:

- Unntak fra taushetsplikten når pasienten samtykker til at opplysninger deles til andre
- Pasienten må være helserettslig myndig (16 år)
- Pasienten må være samtykkekompetent

Eksempel:

- Nærmeste pårørende
- Foresatte

Deling av informasjon når pasienten ikke er i stand til å avgi samtykke

Til nærmeste pårørende:

- Dersom pasienten samtykker til det **eller forholdene tilsier det**, skal pasientens nærmeste pårørende ha informasjon om pasientens helsetilstand og den helsehjelp som ytes

Til andre:

- Hvis det åpenbart er i pasientens interesse, men vedkommende av en eller annen grunn ikke er i stand til å gi samtykke, kan et samtykke presumeres (forutsettes).

Deling av informasjon når pasient ikke er samtykkekompetent

Til nærmeste pårørende:

- Nærmeste pårørende har rett til informasjon om pasientens helsetilstand og helsehjelpen når pasienten ikke er samtykkekompetent

Til andre:

- Nærmeste pårørende kan samtykke til at helsepersonell kan dele informasjon til andre når pasienten ikke er samtykkekompetent

Foresattes rett til informasjon når pasienten er under 18 år

- Foreldrene eller andre med foreldreansvar skal ha informasjon når pasienten er under 16 år
- Er pasienten mellom 12 og 16 år skal informasjon ikke gis til foreldrene eller andre som har foreldreansvaret, når pasienten av grunner som bør respekteres ikke ønsker dette.
- Informasjon som er nødvendig for å oppfylle foreldreansvaret skal likevel gis når pasienten er under 18 år
- De som har foreldreansvar kan også samtykke til at informasjon deles med andre når pasienten er under 16 år. Som hovedregel kreves samtykke fra begge foresatte.

Unntak #2:
Opplysningsrett til samarbeidende personell

1. Ved samtykke

2. Samarbeidende personell

Opplysningsrett:

- Nødvendige opplysninger for å yte forsvarlig helsehjelp
- Gjelder når helsepersonell samarbeider om helsehjelpen, internt i virksomheter og på tvers
- Pasienten kan motsette seg slik deling

Eksempel:

- Pasienten mottar helsehjelp ved flere avdelinger i sykehuset, eventuelt også i kommunal helse- og omsorgstjeneste
- Gjelder kun ved deling for helsehjelpsformål

Unntak #3:
Opplysningsrett for å avverge skade

1. Ved samtykke

2. Samarbeidende personell

3. Avverge skade

Opplysningsrett:

- Opplysninger **kan** gis videre når tungtveiende private eller offentlige interesser gjør det rettmessig
- Det legges opp til en interesseavveining. Hensynet for å dele må veie vesentlig tyngre enn hensynet som taler for å bevare taushet.
- I alminnelighet vil det være nødrettsbetraktninger, men også forhold hvor videreformidling er egnet til å motvirke skader av et visst omfang omfattes

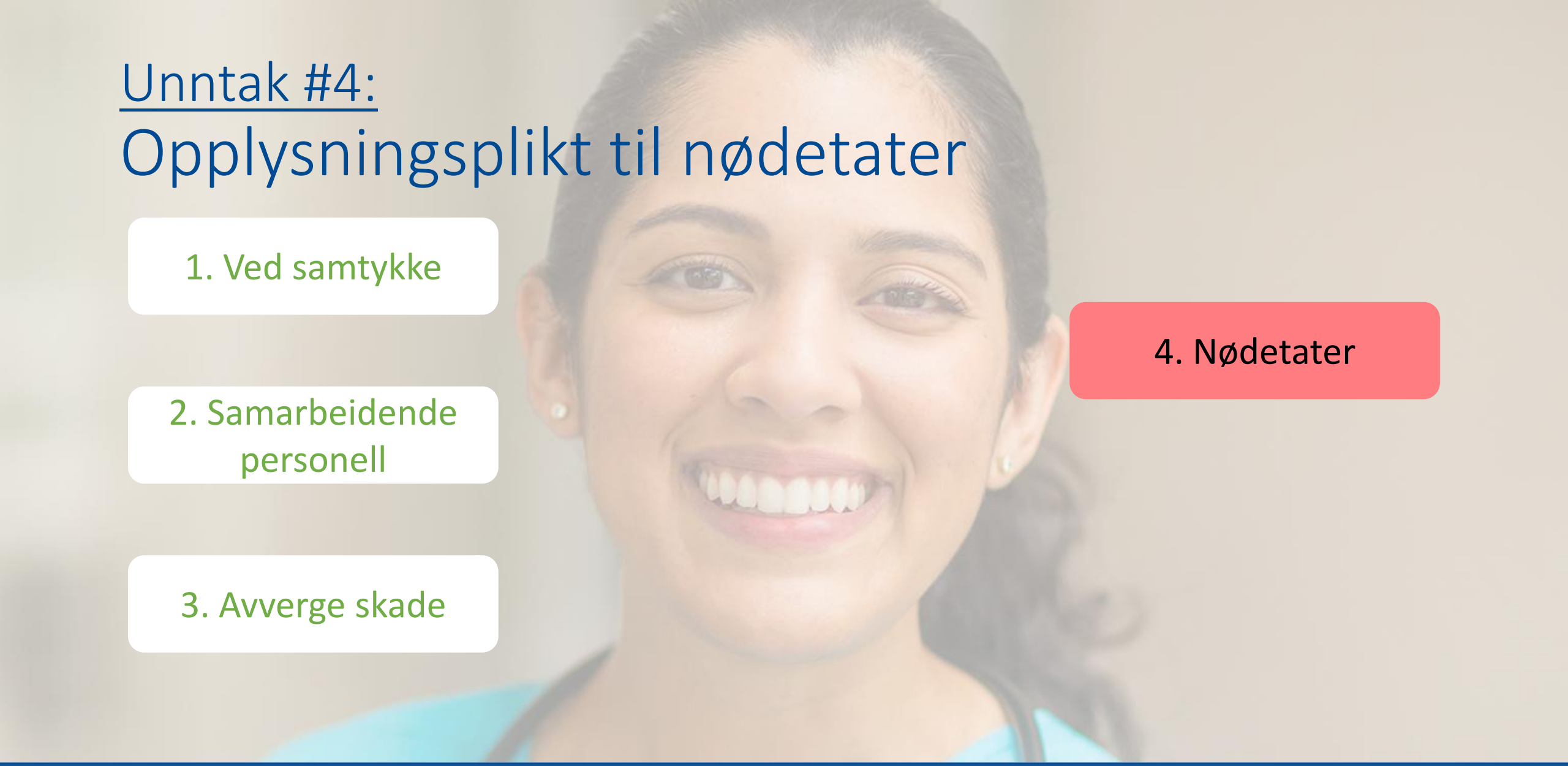
Unntak #4:
Opplysningsplikt til nødetater

1. Ved samtykke

2. Samarbeidende personell

3. Avverge skade

4. Nødetater

Unntak #4:
Opplysningsplikt til nødetater

Opplysningsplikt:

- Skal varsle politi og brannvesen dersom varsel er nødvendig for å avverge alvorlig skade på person eller eiendom
- Verne om liv og helse – nødrett

Eksempel:

- Opplysningsretten går over i en plikt til å varsle dersom sannsynligheten for skade blir tilstrekkelig høy
- Enhver borger har i straffeloven en avvergingsplikt, ikke bare helsepersonell

4. Nødetater

Unntak #5:
Plikt til utlevering av journalopplysninger

1. Ved samtykke

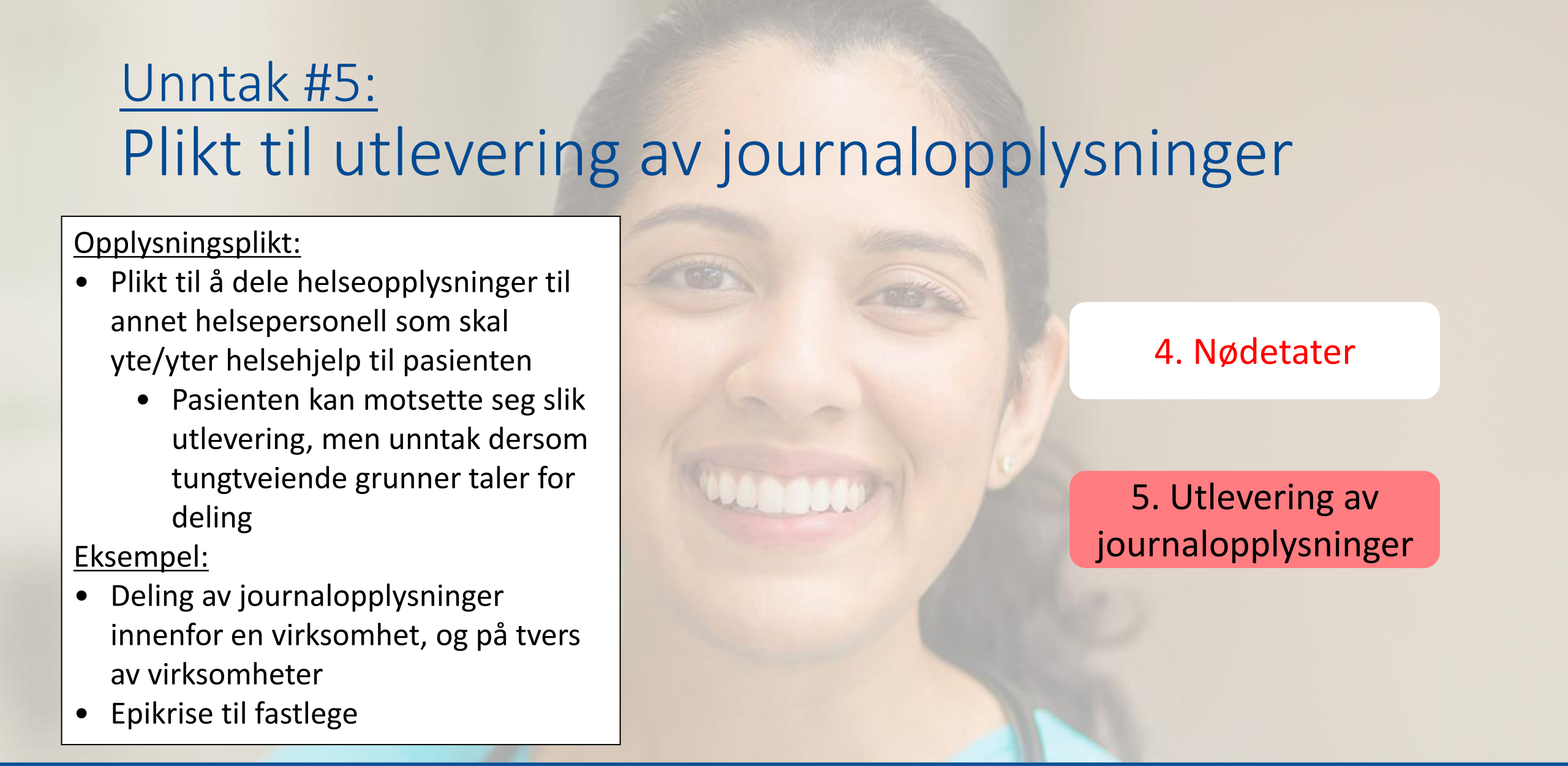
2. Samarbeidende personell

3. Avverge skade

4. Nødetater

5. Utlevering av journalopplysninger

Unntak #5:
Plikt til utlevering av journalopplysninger

Opplysningsplikt:

- Plikt til å dele helseopplysninger til annet helsepersonell som skal yte/yter helsehjelp til pasienten
  - Pasienten kan motsette seg slik utlevering, men unntak dersom tungtveiende grunner taler for deling

Eksempel:

- Deling av journalopplysninger innenfor en virksomhet, og på tvers av virksomheter
- Epikrise til fastlege

4. Nødetater

5. Utlevering av journalopplysninger

Så: selv om hovedregelen er taushetsplikt fins det unntak hvor du har rett eller plikt til å gi opplysninger

1. Ved samtykke

2. Samarbeidende personell

3. Avverge skade

4. Nødetater

5. Utlevering av journalopplysninger

Takk for meg!

Vibeke Eggen Berg
OUS Advokatkontor
5. november 2025